

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR**

MÜRSEL YILDIZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2020/22149
Karar Tarihi : 15/6/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Basri BAĞCI
Kenan YAŞAR

Raportörler : Denizhan HOROZGİL
Yunus HEPER

Başvurucu : Mürsel YILDIZ
Vekili : Av. Sevil ARACI BEK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; terör suçundan hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan bir arkadaşına göndermeye çalıştığı fotokopi doküman nedeniyle başvurusunun silahlı terör örgütüne yardım etmeye teşebbüs suçundan hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü, yargılamanın uzun sürmesinin makul sürede yargılanma hakkını, yargılama boyunca tutuklu kalmasının ise kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/6/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu 1980 doğumlu olup öğretmen olduğunu belirtmektedir.

6. Anayasa Mahkemesi 2014 yılında verdiği bir kararda, PKK terör örgütünün kurucusu ve yöneticisi olan Abdullah Öcalan'ın (A.Ö.) yazdığı "*Kürdistan Devrim Manifestosu*" isimli kitabın çeşitli gerekçelerle toplatılmasına karar verilmesinin, basıldığı

matbaada kitaba el konulmasının ve kitabın imha edilmesinin Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile bu kapsamda basın özgürlüğünün ihlal ettiği sonucuna varmıştır (Abdullah Öcalan [GK], B. No: 2013/409, 25/6/2014, §§ 89-112).

7. Başvurucu 17/9/2012 tarihinde bir ceza infaz kurumunda terör suçundan hükümlü olarak bulunan arkadaşına, üzerinde "Sosyoloji Ders Notları"nın yazılı olduğu toplam 252 sayfalık fotokopi dokümanı göndermiştir. Bahse konu dokümanın ilk 40 sayfası hariç geri kalan kısmının terör örgütü kurucusu ve yöneticisi olan A.Ö.nün "Kürdistan Devrim Manifestosu" başlığını taşıyan kitabından bölümler olduğu, kitabın yazarı olarak görülen Ali Fırat'ın da A.Ö.nün mahlası olduğu tespit edilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu, muhteviyatında suç unsurları bulunabileceği şüphesi ile dokümanı Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. Adana Cumhuriyet Başsavcılığı (TMK 10. madde ile görevli) başvurusunun gönderdiği fotokopi dokümanda terör örgütü PKK ve terör eylemlerine ilişkin övgü dolu sözler bulunduğunu ve bunun terör örgütünün propagandasını yapma suçunu oluşturacağını iddia ederek başvurusunun cezalandırılması için 29/1/2013 tarihinde bir iddianame düzenlemiştir.

8. Yürütülen yargılama neticesinde Adana 10. Ağır Ceza Mahkemesi (TMK 10. madde ile görevli) 17/5/2013 tarihinde başvurusunun beraatine hükmetmiştir. Anılan kararın gerekçesi şöyledir:

"Somut olayda; Sanık Mürsel Yıldız'a [A.Ö.nün] Ali Fırat takma ismi ile yazdığı notlar internet ortamında çoğaltılarak kitapçık halinde [M.E.İ.] isimli kişi tarafından gönderilmek istenmiştir. Gönderilen notların sanığa ulaşmadan cezaevi görevlilerince el konulduğu dosya içine yansıyan tutanaklardan anlaşılmıştır. Ders notları olarak sanığa gönderilmek istenen evrakların içeriğinde Özgürlük Hareketi, Kültürel Soykırım Belirlememesi Ayrıca Savunma, Devrimci Halk Savaşı ve benzeri konuların yazıldığı, doğrudan cebir, şiddet ve tehdit içermediği, sosyolojik analizlerin yapıldığı görülmüştür.

Notların içeriğinde cebir, şiddet ve tehdit yöntemleri övülmüş ve muhataplarına tavsiye edilmiş olsa bile; Propagandaya maruz kalan kişi cezaevinde hükümlü bulunan sanıktır. Sanık Mürsel'in gelen notları henüz kabul etmeden cezaevi görevlilerince el konulması da gözönüne alındığında, sanığın propaganda kastı ile hareket ettiğini belirlememesi ayrıca sanığın işlemesi mümkün olmayan suçtan teşebbüsünün de bu aşamada mümkün olamayacağı anlaşılmakla unsurları oluşmayan suçtan CMK 223/2-b maddesi gereği beraatine karar vermek gerekmiştir."

9. Cumhuriyet savcısı beraat kararını temyiz etmiştir. Savcı; temyiz dilekçesinde başvuruya konu dokümanda açık bir şekilde terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerinin meşru gösterildiğini, övüldüğünü veya bu yöntemlerin teşvik edildiğini ileri sürmüştür. Yargıtay, temyiz incelemesi sonucunda başvurusunun eyleminin terör örgütüne yardıma teşebbüs suçunu oluşturduğu gerekçesiyle beraat hükmünün bozulmasına karar vermiştir. 2/2/2016 tarihli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Sanık tarafından terör suçundan hükümlü bulunan [M.E.İ.] isimli kişiye, içeriğinde terör örgütünün kuruluşu, gelişimi ve başvurduğu yöntemlerinin anlatıldığı örgütsel eğitime yönelik bilgileri ihtiva eden dokümanların gönderildiği ancak söz konusu dokümanlara cezaevi görevlilerince muhatabına ulaşmadan el konulduğu olayda, sanığın eyleminin terör örgütüne yardıma teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeden dosya içeriğine uygun düşmeyen ve yasal olmayan gerekçeyle yazılı şekilde beraat hükmü kurulması..."

10. Bozma kararından sonra özel yetkili mahkemelerin kaldırılması nedeniyle dosya 1/4/2016 tarihinde yetkisizlik kararıyla Silifke Ağır Ceza Mahkemesine (Mahkeme) gönderilmiştir. Bozma kararına uyan Mahkeme 1/9/2016 tarihinde başvurusunun terör örgütüne yardıma teşebbüs suçundan 7 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkemenin gerekçeli kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Sanık savunmasında atılı suçu inkar ederek suçta konu sosyoloji notları ismi altında tetöristibaşı Apo'nun yazdığı kitabı kimin yazdığını bilmediğini içinde ne yazdığını bilmediğini beyan etmişse de; sanığın suçta konu yazıları Silifke M Tipi cezaevine arkadaşları terör suçundan hükümlü [M.E.İ.ve] gönderirken bilmemesinin mümkün olmadığı çünkü gönderdiği kişi terör örgütü üyeliğinden hükümlü olması sanığında terör örgütü üyeliğinden ve terör örgütü propagandasından bi[r]çok mahkumiyetleri ve yargılamalarını olması, sanığın cezaevinde PKK adına kamu görevlisi infaz koruma memurlarına direnmesi, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 02/02/2016 tarihli 2015/6843 esas 2016/654 karar sayılı bozma ilamında sanığın eyleminin terör örgütüne yardıma teşebbüs suçunu oluşturduğunun tespit edilmiş olması ve bu bozma gerekçesinde mahkememizce uygun görülmesi, sanığın geçmiş itibarıyla terör örgütü PKK/KCK için bir çok eyleme, gösteriye katılması, yine Cumhuriyet savcısı [M.S.nin] TMK ile yetkili Adana 10 Ağrı Ceza Mahkemesinin 2013/25 esas sayılı dosyasına karşı yani dosyamıza karşı Yargıtay'a hitaben yazdığı temyiz dilekçesinde belirtmiş olduğu üzere Kitapçıktaki yazıları yazan kişi terör örgütü PKK lideri [A.Ö.] dir. Kitapçıkta PKK'nın kuruluşu ve sonrasında meydana gelen olayların anlatıldığı bir kitaptır. Ve terör örgütü ve yöntemlerinin propagandası niteliğindedir. 'Özgürlük hareketi' ifadesi terör örgütü PKK olması, Kitapçıkta yer alan ifadeler, açık bir şekilde, örgütün cebir şiddet veya tehdit içeren yöntemleri, meşru gösterilmekte, övülmekte ve bu yöntemlere başvurmayı teşvik edilmektedir. Öyleki kitapçıkta yer alan ifadelerde terör örgütünün somut şiddet içeren olaylarına yer verilmiştir. 15 Ağustos 1984 hamlesi olarak belirtirne olay, Hakkari İli Şemdinli ilçesi ve Siirt ili Eruh ilçesi Jandarma Karakoluna yapılan saldırıda Asker şehit olması olayı olması olay tutanakları, Yargıtay bozma ilamı ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; yukarıda anlatılan gerekçeler içeriğince sanık Mürsel Yıldız hakkında 'terör örgütü propagandası yapmak' suçundan kamu davası açılmış ise de sanığın eyleminin kül halinde 'silahlı terör örgütüne yardım etme' suçunu oluşturduğu ve sanığın atılı suçu işlediği sabit olmakla..."

11. Ayrıca Mahkeme, verilen ceza miktarını dikkate alarak başvuru hakkında tutuklamaya yönelik yakalama kararı çıkarmış; başvuru 3/9/2016 tarihinde yakalanarak tutuklanmıştır. Hükmün temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 23/2/2017 tarihinde başvurusunun bozmaya karşı diyecekleri sorulmadan karar verilmesi ve ceza tayininde "hukuka, vicdana, dosya kapsamına uygun ve gösterilen indirim miktarı ile orantılı makul oranda indirim yapılması gerektiği" gerekçesiyle yeniden hükmün bozulmasına karar vermiştir.

12. Bozma üzerine Mahkeme, başvuru ve müdafinin de hazır bulunduğu 1/6/2017 tarihli celsede, önceki mahkûmiyet kararındaki gerekçelerle başvuru bu kez 4 yıl 12 ay 22 gün hapis cezasıyla cezalandırılmış ve tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Mahkûmiyet kararının temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 5/4/2018 tarihinde "yardım teşkil eden örgütsel dokümanların hükümlüye ulaşmaması olması, posta aracılığıyla gönderilmiş olması nedeniyle cezaevi mektup okuma komisyonu tarafından tesbit edildiğinden zararın da gerçekleşmemiş olması karşısında; teşebbüs nedeniyle üst sınıra yakın bir indirim uygulanması gerektiği" gerekçesiyle hükmün yeniden bozulmasına karar vermiştir.

13. Bozma üzerine Mahkeme 19/6/2018 tarihinde başvurusunun yine önceki mahkûmiyet kararındaki gerekçelerle ancak bu kez 1 yıl 8 ay 7 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hükümle birlikte tahliyesine karar vermiştir. Temyiz edilen bu son hüküm Yargıtay tarafından 10/10/2019 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

14. Başvurucu; Yargıtay onama ilamından 14/2/2020 tarihinde haberdar olduğunu, 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince pandemi nedeniyle başvuru süresinin uzadığını belirterek 30/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

15. İlgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. *Hanifi Yalçı* [GK], B. No: 2014/5224, 10/6/2021, §§ 21-47.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Anayasa Mahkemesinin 15/6/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

17. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğunu belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. İfade Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

18. Başvurucu, A.Ö.nün kendi adıyla ve A. Yayınevince yayımlanan, piyasada kolaylıkla bulunup satın alınabilen bir kitabın fotokopisini ceza infaz kurumunda bulunan bir arkadaşına göndermesinin terör örgütüne yardım suçunu oluşturduğundan bahisle cezalandırıldığını ifade etmiştir. Başvurucu, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kitabın toplatılmasının ve bazı nüshalarına el konulmasının ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğine karar verdiğini, basılması ve dağıtılması yasak olmayan, hakkında bir toplatma kararı bulunmayan ve yasa dışı bir yönü olmayan bir kitabı bir başkasına göndermesi nedeniyle verilen hapis cezasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca hiçbir somut delil olmadan ve suçun manevî unsuru oluşmadan cezalandırıldığını belirterek adil yargılanma hakkının da ihlal edildiğini iddia etmiştir.

19. Bakanlık görüşünde; derece mahkemelerinin başvurusunun terör suçundan hükümlü M.E.İ. ye gönderdiği kitabı kimin yazdığını bilmemesinin mümkün olmadığına, kitabın gönderildiği kişinin terör örgütü üyeliğinden hükümlü olduğuna, başvurusunun terör örgütü üyeliğinden ve terör örgütü propagandasından mahkûmiyetleri ve yargılamaları olduğuna, başvurusunun geçmişte terör örgütü PKK/KCK için eylem ve gösteriye katıldığına vurgu yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca derece mahkemesi kararlarında, başvurusunun gönderdiği

kitapta PKK'nın kuruluşunun ve sonrasında meydana gelen olayların anlatıldığı, kitabın terör örgütü ve yöntemlerinin propagandası niteliğinde olduğunun gösterildiği ifade edilmiştir.

20. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak başvuru formundaki iddiaları tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Anayasa'nın 26. maddesinde düşünciyi açıklama ve yayma özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar "söz, yazı, resim veya başka yollar" olarak belirtilmiş ve "başka yollar" ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir (*Emin Aydın*, B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 43). Başvurucu, çoğu bir kitaba ait olan fotokopi dokümanı bir başkasına göndermesi nedeniyle cezalandırılmıştır. Başvurucunun bu başlık altındaki iddialarının bir bütün hâlinde ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

22. Anayasa'nın "Düşünciyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması, ... kamu düzeni[nin], ... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

24. Silahlı terör örgütüne yardım etmeye teşebbüs suçundan hapis cezası ile cezalandırılan başvurucunun ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunulmuştur.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

25. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ... aykırı olamaz."

26. Anayasa Mahkemesi *Hanifi Yalılı* kararında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin (7) numaralı fıkrasının müdahalenin kanuni dayanağı olarak kabul edilip edilemeyeceğini ayrıntılı olarak incelemiş ve sonuç olarak anılan hükmün *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varmıştır (aynı kararda bkz. §§ 57-105). Yine başvuruya konu müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *kamu düzeninin korunması ve suçların önlenmesi* meşru amaçları kapsamında kaldığı anlaşılmıştır. Bundan sonra yapılması gereken müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığını değerlendirmektir. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine *uygun* kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; *Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 73; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007).

27. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu daha önce pek çok kez açıklamıştır (*Bekir Coşkun*, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri*, § 113).

28. Anayasa Mahkemesi yine çok sayıda kararında ifade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahalelerin Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edeceğini ifade etmiştir. İfade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerin *ilgili ve yeterli* olması gerekir (diğerleri arasından bkz. *Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; *Bekir Coşkun*, § 56; *Tansel Çölaşan*, § 56; *Sırrı Süreyya Önder* [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60).

29. Yukarıdaki ilkeleri önüne gelen ve eldeki başvuruya benzer bazı şikâyetlerde uygulayan Anayasa Mahkemesi; derece mahkemelerinin belirli sayıda kitap veya dokümanın sadece bulundurulmasının veya bir yere gönderilmesinin hangi surette -cezalandırmaya konu- terör örgütüne yardım etme suçunu oluşturduğunu, dolayısıyla başvurucağın ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin hangi toplumsal ihtiyaç baskısı altında gerçekleştiğini ve ulaşılmaya çalışılan meşru amaçlarla başvurucağın hakları arasındaki adil dengeyi ne şekilde kurduğunu ikna edici biçimde gösterememeleri nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir siyasi parti binasında yapılan aramada ele geçirilen fotoğraf ve yayınlar hakkında bkz. *Mehmet Zeki Karataş*, B. No: 2016/14088, 30/6/2021, §§ 35-45; taşınan kolinin aranması sonucu ele geçirilen kitaplar hakkında bkz. *Ayhan Ölmez ve diğerleri*, B. No: 2015/15090, 11/2/2021, §§ 36-48; *Ş.K.*, B. No: 2017/32720, 30/6/2021, §§ 43-55; bir araçta yapılan arama sonucu ele geçirilen dergiler hakkında bkz. *Cahit Baybariz ve Edep Tekin*, B. No: 2015/15091, 22/7/2020, §§ 32-43).

30. Somut olayda Yargıtay, başvuruya konu fotokopi dokümanların örgütsel eğitime yönelik bilgiler ihtiva ettiği kanaatine ulaşmış ve başvurucağın söz konusu dokümanları terör suçundan hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan bir arkadaşına

göndermesi biçimindeki eyleminin terör örgütüne yardım etmeye teşebbüs suçunu oluşturduğuna karar vermiştir. İlk derece mahkemesi de Yargıtay bozma kararına uyarak başvurucaı anılan suçtan 1 yıl 8 ay 7 gün hapis cezası ile cezalandırmıştır. Ancak ne Yargıtay ne de ilk derece mahkemesi, başvuruya konu fotokopi dokümanın muhteviyatının hangi surette örgütsel eğitime yönelik bilgiler içerdiğine dair yeterli bir değerlendirme yapmıştır.

31. Öte yandan Anayasa Mahkemesi 2014 tarihli *Abdullah Öcalan* kararında (bkz. yukarıda § 6) -başvurucunun da terör örgütüne yardım suçundan cezalandırılmasına neden olan- "*Kürdistan Devrim Manifestosu*" isimli kitabın toplatılmasına ve bazı nüshalarına el konularak imha edilmesine ilişkin bir şikâyeti incelemiş ve müdahaleyi bir bütün olarak Anayasa'ya aykırı bulmuştur. İlk derece mahkemesinin gerekçesi esas alınarak yapılan incelemede Anayasa Mahkemesi ayrıntılı değerlendirmelerinin sonucunda eldeki başvuruda da gözönünde bulundurulabilecek şu sonuçlara ulaşmıştır:

i. Başvuruya konu kitabın toplatılmasına gerekçe gösterilen nedenler, başvurucaının düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile bu kapsamda basın özgürlüğüne yönelik müdahaleyi haklılaştırmak için ilgili ve yeterli kabul edilemez (*Abdullah Öcalan*, § 108).

ii. Elkoyma ve toplatma kararına dayanak yapılan 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 25. maddesinin ikinci fıkrasına göre basılmış eserlerin tamamının hâkim kararıyla toplatılabilmesi ancak kuralda sınırlı olarak sayılan suçlarla ilgili olarak soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olması şartına bağlıdır. Oysa başvuruya konu kitapla ilgili olarak başvuruca hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma bulunmamaktadır (*Abdullah Öcalan*, § 109).

iii. Kitabın yayın koordinatörü, editörü ve kitabı yayına hazırlayan kişi hakkında da 5187 sayılı Kanun'un 25. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan suçlarla ilgili yapılan soruşturmada kovuşturmaya yer olmadığı kararı ile sonuçlanmıştır (*Abdullah Öcalan*, § 109).

iv. 5271 sayılı Kanun'un 132. maddesine göre el konulan eşya, hükmün kesinleşmesinden önce ancak hâkim kararı ile elden çıkarılabileceği hâlde kitapların imhasına ilişkin olarak kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunmaması da müdahalenin orantılılığını etkilemiştir (*Abdullah Öcalan*, § 111).

32. Başvurucaı, yargılamaya konu dokümanların -ilk kırk sayfası hariç- "*Kürdistan Devrim Manifestosu*" isimli kitaba ait fotokopiler olduğunu, hakkında hüküm kurulurken Anayasa Mahkemesinin söz konusu kitabın toplatılmasının ve nüshalarına el konulmasının ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğünü ihlal ettiğine ilişkin kararının da gözönünde bulundurulması talebini derece mahkemeleri ve Yargıtay önünde ileri sürmüştür. Buna karşın Yargıtay veya ilk derece mahkemeleri, yukarıda sözü edilen Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin hiçbir değerlendirmede bulunmamıştır.

33. Anayasa Mahkemesi pek çok kararında ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere kitap veya basılı yayınların verilmesine ilişkin şikâyetleri incelemiş, bu konuda geniş bir içtihat birikimine ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi hükümlü ve tutuklulara kargo yoluyla ya da ziyaretçileri aracılığıyla getirilen süreli ya da süresiz yayınların tümünün kategorik olarak kuruma kabul edilmemesini Anayasa'ya aykırı görmemiştir (*İbrahim Kaptan*

(2), B. No: 2017/30723, 12/9/2018, §§ 22-37). Bundan başka Anayasa Mahkemesi hükümlü ve tutuklulara gönderilen fotokopi şeklindeki dokümanların süreli veya süresiz yayın olarak kabul edilemeyeceğinden, fotokopi şeklindeki dokümanların denetimlerinin mümkün olmadığından bahisle hükümlü ve tutuklulara verilmemesinin Anayasa'yı ihlal etmeyeceğine karar vermiştir (*Dişadin Akdemir*, B. No: 2015/9562, 4/4/2018, §§ 15-24). Öte yandan Anayasa Mahkemesi ceza infaz kurumunun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, kamu görevlilerini hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğere suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğere yöneltecek yalan ve yanlış bilgiler, tehdit ve hakaret oluşturan ifadeler içeren yayınlar hakkında idarece gerekli tedbirlerin alınmasının normal karşılanması gerektiğini ifade etmiştir (*Halil Bayık* [GK], B. No: 2014/20002, 30/11/2017, §§ 34, 35).

34. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda güvenliğı sağlamak amacıyla ifade özgürlüğüne yapılan müdahalelerin demokratik toplumda gerekli olduğu kabul edilebileceğinden (*Ahmet Temiz* (6), B. No: 2014/10213, 1/2/2017, § 43) eldeki başvuruya konu fotokopi dokümanların (*Dişadin Akdemir*, §§ 15-24) veya Anayasa Mahkemesince kabul edilen kriterlere (*Halil Bayık*, §§ 44-47) uygun bir değerlendirmesi yapılarak kitabın aslının ceza infaz kurumuna alınıp alınmaması yönünde bir değerlendirme yapılması gerekir.

35. Buna karşın derece mahkemeleri, Anayasa Mahkemesince toplatılması ve el konulması yönünde verilen kararın Anayasa'yı ihlal ettiğine hükmedilen, bir yayınevî tarafından basılan ve başvuruçunun iddiasına göre satın alınabilen bir kitabın fotokopilerini ceza infaz kurumuna göndermesinin hangi surette terör örgütüne yardım suçunu oluşturduğu yönünde bir değerlendirme yapmadan başvuruçuyu cezalandırma yoluna gitmiştir.

36. Sonuç olarak yukarıdaki bilgiler dikkate alındığında başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin hangi toplumsal ihtiyaç baskısı altında gerçekleştiğini ikna edici bir biçimde gösteremeyen derece mahkemelerinin gerekçelerinin *ilgili ve yeterli* olarak kabul edilmesi mümkün görülmemiştir.

37. Başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşıldığından Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvuruçunun, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

39. Bakanlık görüşünde; somut başvuruda yapılan temyiz talepleri sonucu Yargıtay tarafından bozma kararları verildiği, bozma kararlarından sonra yürütölen yargılamaların bir veya iki duruşmada sona erdirildiği belirtilmiştir. Bakanlık, yargılama süresinin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde bu hususların gözönünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir.

40. Başvuruçunun, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak başvuru formundaki iddiaları tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

41. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

42. Ceza yargılamasının süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak bir kişiye suç işlediği iddiasının yetkili makamlar tarafından bildirildiği veya isnattan ilk olarak etkilendiği arama ve gözaltı gibi birtakım tedbirlerin uygulandığı tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (B.E., B. No: 2012/625, 9/1/2014, § 34).

43. Ceza yargılamasının süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (B.E., § 29). Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olaydaki yaklaşık 7 yıllık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

44. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

45. Başvurucu, yargılama süresince tutuklu kaldığını ve bu nedenle mahkûmiyet hükmü henüz kesinleşmeden infaz edildiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

46. Bireysel başvuruların 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir.

47. Başvurunun süresinde yapılmış olması, her aşamada dikkate alınması gereken usule ilişkin şarttır (Yasin Yaman, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 18). Suç isnadına bağlı özgürlükten yoksun bırakılma hâllerinde derece mahkemesince hüküm verilmeden önce tutukluluk hâli sona eren bir kişinin en geç tahliye edildiği tarihten itibaren otuz günlük yasal süresi içinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunarak tutuklulukla ilgili şikâyetlerini ileri sürmesi gerekmektedir (Cüneyt Kartal, B. No: 2013/6572, 20/3/2014, § 22).

48. Somut olayda başvuru 19/6/2018 tarihinde tahlîye edilmiştir. Buna göre başvuru tahlîye edildiği bu tarihten itibaren otuz günlük yasal süre içinde bireysel başvuruda bulunması gerekirken 30/6/2020 tarihinde yaptığı bireysel başvuruda süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

49. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

E. Diğer İhlal İddiaları

50. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verildiğinden başvuru bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma ve etkili başvuru hakları ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği yönündeki diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

F. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

51. Başvuru, ihlal tespiti ve yeniden yargılama yapılması yanında maddi ve manevi tazminat olarak ayrı ayrı 100.000 TL ödenmesi taleplerinde bulunmuştur.

52. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

53. Bu ihlal kararı başvuru hakkında beraat veya mahkûmiyet kararı verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılmalıdır. İlk derece mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararında ortaya konulan kriterler ve gösterilen yöntemle (bkz. §§ 25-36) yeniden yargılama yaparak yargılamanın sonucuna göre başvuru hakkında yeni bir karar vermemelidir.

54. Öte yandan ifade özgürlüğü ile makul sürede yargılanma hakkının birlikte ihlal edilmiş olması dikkate alınarak başvurucuya 35.000 TL manevi tazminat ödenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Silifke Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/243, K.2018/254) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya 35.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 15/6/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.